5. Citas vienošanās par maksājumiem

5.a. Pamatdarbības maksājumu uzsākšana

Vairumā PPP līgumu nosaka, ka Privātais partneris iegūst tiesības saņemt pamatdarbības maksājumus dienā, kad tiek pabeigta aktīva būvniecība, vai pēc tās (sk. 2.3. tematu). Saskaņā ar dažiem PPP līgumiem pamatdarbības maksājumus sāk veikt kādā noteiktā datumā neatkarīgi no tā, vai aktīva būvniecība ir vai nav pabeigta.

Dažos projektos Privātajam partnerim būvniecības posmā ir jāsniedz daži pakalpojumi, kas saistīti ar atsevišķiem jau esošiem aktīviem, par kuriem Publiskais partneris veic apmaksu tad, kad tie tiek sniegti (t.i., maksājumus par šiem pakalpojumiem veic būvniecības posmā). Parasti šiem pakalpojumiem piemēro kārtību, kas atšķiras no tās, kas tiek piemērota pakalpojumiem, kurus Privātajam partnerim ir pienākums sniegt, tiklīdz ir pabeigts aktīvs, un kuri ir saistīti ar šo aktīvu. Piemēram, Publiskais partneris var maksāt Privātajam partnerim par regulārās uzturēšanas pakalpojumu un avārijas remontu veikšanu kādā esošā autoceļa posmā no PPP līguma parakstīšanas dienas, kamēr Privātais partneris būvē citu šā ceļa posmu.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka Privātais partneris nedrīkst būt tiesīgs saņemt pamatdarbības maksājumus pirms dienas, kad pabeigta aktīva būvniecība (sk. 2.c. tematu). Tāpēc Publiskā partnera pienākums sākt pamatdarbības maksājumus, kas saistīti ar aktīvu pirms tā pabeigšanas ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *un PPP līgumu automātiski reģistrē valdības BILANCĒ. (*2.c. tematā ir minēts izņēmuma gadījums, kad aktīvs tiek būvēts vairākos posmos.)

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par maksājumiem, kurus Privātais partneris saņem būvniecības posmā par pakalpojumiem, kas ir saistīti ar citiem jau esošiem aktīviem, neietekmē statistisko uzskaiti.

5.b. Pakalpojumu salīdzinošs novērtējums un pakalpojumu tirgus pārbaude

Daudzi PPP līgumi paredz veikt regulāru salīdzinošo novērtējumu un (vai) tirgus pārbaudi attiecībā uz izmaksām, kas Privātajam partnerim rodas, nodrošinot konkrētos pakalpojumus, un koriģēt pamatdarbības maksājumu apmēru atbilstoši attiecīgo pakalpojumu dominējošā tirgus kursa kāpumam vai kritumam.

Parasti šie noteikumi attiecas tikai uz tiem pakalpojumiem (kā aprakstīts *Rokasgrāmatas* 2. nodaļā *(angliski, latviski)* un 3. tematā), kas ir sekundāri salīdzinājumā ar aktīva uzturēšanu (piemēram, ēdināšanas vai tīrīšanas pakalpojumi izmitināšanas projektā vai satiksmes vadības pakalpojumi autoceļa projektā).

Salīdzinošais novērtējums ir process, kurā Publiskais partneris un Privātais partneris vienojas par dominējošo tirgus kursu, pamatojoties uz pieejamajiem datiem par salīdzināmu pakalpojumu sniegšanas izmaksām (pēc tam atbilstoši koriģē pamatdarbības maksājumus).

Savukārt tirgus pārbaude ir process, kurā Privātais partneris atkārtoti iesniedz attiecīgo pakalpojumu iepirkumu uz konkurenci balstītā konkursā. Pamatdarbības maksājumu apmēru koriģē atbilstoši uzvarējušā pretendenta piedāvātajai cenai (kas faktiski ir dominējošais tirgus kurss).

Noteikumus par salīdzinošo novērtējumu un tirgus pārbaudi parasti piemēro ik pēc 5–7 gadiem. Pamatdarbības maksājumu korekcijas attiecas uz nākotni un tiek noteiktas turpmākajam 5–7 gadu periodam (t. i., Privātais partneris uzņemas visus riskus un saņem visus ieguvumus, kas saistīti ar jebkādiem attiecīgo pakalpojumu izmaksu kāpumiem vai ietaupījumiem laikā starp diviem salīdzinošajiem novērtējumiem un tirgus pārbaudēm).

Dažos PPP līgumos paredzēts, ka pamatdarbības maksājumu koriģēšanu var veikt tikai tādā gadījumā, ja dominējošais tirgus kurss ir augstāks vai zemāks par noteikto robežvērtību.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu pēc pakalpojumu salīdzinošā novērtējuma un tirgus pārbaudes veikšanas ***neietekmē statistisko uzskaiti, ja****:*

- *tos piemēro tikai pakalpojumiem, kas ir sekundāri salīdzinājumā ar uzturēšanas pakalpojumiem, kuri ir nepieciešami, lai aktīvu darītu pieejamu (sk. Rokasgrāmatas 2. nodaļu (angliski, latviski) un 3. tematu). Citos gadījumos PPP līgumu automātiski reģistrē valdības BILANCĒ;*
- *tos nepiemēro biežāk kā reizi piecos gados. Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *Privātais partneris uzņemas riskus un saņem ieguvumus, kas saistīti ar izmaksu kāpumiem vai ietaupījumiem laikā starp diviem salīdzinošajiem novērtējumiem vai tirgus pārbaudēm. Pretējā gadījumā šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

5.c. Komunālo pakalpojumu izmaksas

Lielākajā daļā PPP līgumu ir iekļauti mehānismi, kas nodrošina, ka Publiskais partneris viena vai kopīgi ar Privāto partneri uzņemas riskus, no kuriem ir atkarīgas aktīva lietošanā vai ekspluatācijā (tikai darbības posma laikā) patērēto komunālo pakalpojumu (piemēram, elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes) izmaksas. Riski, no kuriem ir atkarīgas projektā izmantoto komunālo pakalpojumu izmaksas, ir saistīti ar i) patērēto komunālo pakalpojumu apjomu un ii) komunālo pakalpojumu vienības cenām.

Parasti mehānismi, ar kuriem tiek sadalīti ar komunālajiem pakalpojumiem saistītie riski, ir, piemēram, šādi:

1. Publiskais partneris uzņemas pienākumu iepirkt komunālos pakalpojumus un par tiem tieši maksā piegādātājiem (Publiskais partneris uzņemas ar apjomu un cenu saistīto risku);
2. Privātais partneris uzņemas pienākumu iepirkt komunālos pakalpojumus un par tiem tieši maksā piegādātājiem, un Publiskais partneris tam atlīdzina radušās izmaksas (Publiskais partneris uzņemas ar apjomu un cenu saistīto risku);
3. iepriekš 1. vai 2. apakšpunktā minētais piemērs, bet Privātais partneris atlīdzina (vai nepieprasa) Publiskajam partnerim maksu par komunālajiem pakalpojumiem, kuru apjoms pārsniedz noteiktu robežvērtību (dalīts apjoma risks, Publiskais partneris uzņemas cenas risku);
4. iepriekš 1., 2. vai 3. apakšpunktā minētais piemērs, bet puses kopīgi uzņemas komunālo pakalpojumu vienības cenas izmaiņu riskus un (vai) saņem ar šīm izmaiņām saistītos ieguvumus (Publiskais partneris viena vai kopīgi ar Privāto partneri uzņemas apjoma risku, dalīts cenas risks).

Dažos gadījumos, kas parasti ir projekti, kuros tiek patērēts salīdzinoši maz komunālo pakalpojumu, PPP līguma darbības laikā Privātais partneris pilnībā uzņemas risku, kas saistīts ar komunālo pakalpojumu vienības cenu un patēriņu.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka tas ***neietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *Publiskais partneris uzņemas vai dala ar Privāto partneri:*

- *apjoma risku projektos, kuros Privātais partneris nevar ietekmēt komunālo pakalpojumu apjomu, kas tiek patērēts, lietojot vai ekspluatējot aktīvu (piemēram, skola vai slimnīca); un (vai)*
- *ar komunālo pakalpojumu cenu saistīto risku.*

Tomēr Eurostat uzskata, ka tas ***ietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *Publiskais partneris uzņemas vai dala ar Privāto partneri:*

- *apjoma risku projektos, kuros Privātais partneris ietekmē komunālo pakalpojumu apjomu, kas tiek patērēts, lietojot vai ekspluatējot aktīvu (piemēram, ielu apgaismošanas projekts, kurā PPP līgumā ir norādītas ielu apgaismojuma ekspluatācijas*

stundas), un šajā gadījumā šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;

- *ar komunālo pakalpojumu cenu un (vai) apjomu saistīto risku projektos, kuru mērķis ir panākt energoefektivitāti (šī piezīme attiecas uz projektiem, kuros pamatdarbības maksājumi ir saistīti ar aktīva pieejamību un (vai) pieprasījumu pēc tā, pretstatā energoefektivitātes līgumiem, kuros maksājumi ir saistīti ar enerģijas ietaupījumiem (attiecībā uz šiem līgumiem lietotājiem jāskatās Rokasgrāmatas 7. zemsvītras piezīme (angliski, latviski)), un šajā gadījumā šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

5.d. Indeksācija

Lielākajā daļā PPP līgumu paredzēta regulāra pamatdarbības maksājumu indeksācija. Ļoti atšķiras dažādos līgumos izmantotie indeksi, indeksējamā pamatdarbības maksājumu daļa un indeksācijas noteikumu piemērošanas biežums.

Indeksāciju parasti piemēro arī:

- citiem maksājumiem, kas jāveic kādai no pusēm, piemēram, līgumsodam, ko maksā Privātais partneris (sk. 2.b. tematu), un kopsummas maksājumiem, ko maksā Publiskais partneris (sk. 14.d.1. tematu);
- summām, kas norādītas citām vajadzībām, piemēram, kā iemesls PPP līguma izbeigšanai pirms termiņa vai kā minimālais apdrošināšanas seguma līmenis.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi par pamatdarbības maksājumu indeksāciju ***neietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *šie noteikumi ir balstīti uz attiecīgajā jurisdikcijā vai sektorā vispāratzītu indeksu vai indeksiem. Citos gadījumos šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.*

Atšķirīgu vispāratzītu indeksu piemērošana dažādiem pamatdarbības maksājumu elementiem ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

Noteikumi par citu maksājumu un summu indeksāciju (kā minēts iepriekš) ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

5.e. Ar aktīvu saistīti ieņēmumi no trešajām personām

Dažās PPP tiek paredzēts aktīvu izmantot, lai gūtu ieņēmumus no trešajām personām šādos veidos:

- iekasējot maksu par galveno lietošanas veidu, kam aktīvs tika radīts (piemēram, autoceļa projektā iekasējot ceļa nodevu no autobraucējiem vai iekasējot maksu no pasažieriem par tramvaju tīkla izmantošanu); un (vai)
- iekasējot maksu par pakalpojumiem vai darbībām papildus galvenajam aktīva lietošanas veidam (piemēram, skolas telpu izīrēšana trešajām personām laikā, kad skolā nenotiek mācības, mazumtirdzniecības telpu izīrēšana slimnīcā, reklāmas laukumu pārdošana ceļa malās vai atkritumu pārstrādes pakalpojumu pārdošana trešajām personām atkritumu pārstrādes iekārtā, kas galvenokārt paredzēta Publiskā partnera atkritumu pārstrādei).

Parasti PPP līgumos to apskata, nosakot, ka:

- Privātais partneris nevar gūt nekādus ieņēmumus papildus pamatdarbības maksājumiem, un šajā gadījumā Publiskajam partnerim var būt tiesības (vai nu tieši vai netieši norādītas PPP līgumā) izvēlēties pašai gūt ieņēmumus no aktīva; vai
- Privātais partneris var lietot aktīvu, lai gūtu ieņēmumus papildus pamatdarbības maksājumiem, ievērojot dažus ierobežojumus (piemēram, lietošanas laika vai veida ierobežojumi) un dažos gadījumos arī daloties ar Publisko partneri šādi gūtajos ieņēmumos vai peļņā.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas Partnerim aizliedz gūt ieņēmumus no trešajām personām papildus pamatdarbības maksājumiem vai ierobežo Privātā partnera ieņēmumu gūšanas jomu (vai nu ierobežojot apmēru, vai lietošanas veidu un laiku), ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

Savukārt ieņēmumi, kas tiek gūti no trešajām personām un ko Publiskais partneris ir prognozējis saņemt PPP līguma darbības laikā,

- *pašam Publiskajam partnerim iekasējot maksu par aktīva galveno lietošanas veidu,*
- *pašam Publiskajam partnerim iekasējot maksu par aktīva papildu lietošanas veidu vai*
- *Publiskajam partnerim pilnībā vai daļēji saņemot ienākumus, kurus saskaņā ar PPP līgumu Privātais partneris var gūt, aktīvu lietojot papildu veidos,* ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *turpmāk izklāstītajos veidos.*

Ja ienākumi, kurus Publiskais partneris līguma darbības laikā prognozējis gūt no trešajām personām, ir vismaz 50 % no summas, ko Publiskais partneris šā līguma darbības laikā prognozējis maksāt Privātajam partnerim, Eurostat neuzskata, ka projekts ir PPP un to automātiski reģistrē valdības bilancē (sk. Rokasgrāmatas 2. nodaļu (angliski, latviski)). PPP gadījumā, ja ieņēmumi, ko Publiskais partneris līguma darbības laikā prognozējis gūt no trešajām personām, ir:

- mazāki par 50 %, bet ir vismaz 20 % no summas, ko Publiskais partneris PPP līguma darbības laikā prognozējis maksāt Privātajam partnerim, šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;
- mazāki par 20 %, bet ir vismaz 5 % no summas, ko Publiskais partneris PPP līguma darbības laikā prognozējis maksāt Privātajam partnerim, šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē.

Ja ienākumi, kurus Publiskais partneris prognozējis gūt no trešajām personām, ir mazāki par 5 % no summas, ko Publiskais partneris PPP līguma darbības laikā paredzējis maksāt Privātajam partnerim, šis jautājums ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

Kā minēts Rokasgrāmatas 2. nodaļā (angliski, latviski), ja kādā PPP līguma darbības brīdī mainās ienākumu apmērs, ko Publiskais partneris PPP līguma darbības laikā prognozējusi gūt no trešajām personām, tiks atkārtoti novērtēta statistiskā uzskaite.

5.f. Pamatdarbības maksājumu veikšanas laika izvēle

PPP līgumos izmanto dažādas pieejas attiecībā uz pamatdarbības maksājumu un tiem piemērojamo atskaitījumu veikšanas laiku. To ilustrē turpmākie piemēri:

- mēneša n beigās Privātais partneris sagatavo rēķinu par mēneša n pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību, kas koriģēta atbilstoši mēnesī n uzkrātajiem atskaitījumiem nepieejamības vai neizpildes dēļ;
- mēneša n sākumā Privātais partneris sagatavo rēķinu par mēneša n pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību, kas koriģēta atbilstoši mēnesī n-1 uzkrātajiem atskaitījumiem nepieejamības vai neizpildes dēļ;
- mēneša n beigās tiek sagatavots rēķins par mēneša n pamatdarbības maksājumu nosacīto vērtību, kas koriģēta atbilstoši mēnesī n uzkrātajiem atskaitījumiem nepieejamības dēļ un atbilstoši no mēneša n-6 līdz mēnesim n uzkrātajiem atskaitījumiem neizpildes dēļ.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, kas attiecas tikai uz maksājumu laiku un veidu (tostarp, piemēram, iepriekš aprakstītie), ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

5.g. Nokavēti maksājumi

Nokavētiem Publiskā partnera maksājumiem parasti piemēros procentus, kurus aprēķina no datuma, kad vajadzēja veikt maksājumu, līdz datumam, kad tas ir veikts pilnā apmērā. Atšķiras dažādos līgumos noteiktā piemērojamā procentu likme, bet

parasti tā ir tiesību aktos paredzētā procentu likme, par pamata procentu likmi augstāka likme vai Privātā partnera finansēšanas līgumos norādītā saistību neizpildes likme.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi par nokavējuma procentiem (tostarp piemērotā procentu likme) ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

5.h. Apstrīdēti maksājumi

Parasti saskaņā ar PPP līgumu neatkarīgā strīda izšķiršanas procedūrā jebkura puse var iesniegt izskatīšanai jebkādus strīdus par summām, ko Publiskais partneris maksā Privātajam partnerim. Dažos PPP līgumos nosaka, ka līdz strīda izšķiršanai Publiskajam partnerim ir jāsamaksā neapstrīdētā summa, bet tā ir tiesīga aizturēt apstrīdēto summu.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītie noteikumi par apstrīdētajiem maksājumiem ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

5.i. Pastarpinātās izmaksas

Praktisku iemeslu dēļ Privātais partneris Publiskā partnera vārdā var segt tās izmaksas, kas ir attiecināmas uz Publisko partneri, kura lieto vai īrē aktīvu (piemēram, vietējie īpašuma nodokļi, maksa par tālruņu un interneta pakalpojumiem). Šīs izmaksas parasti pieskaita pamatdarbības maksājumiem, kas Publiskajam partnerim jāmaksā Privātajam partnerim.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Publiskajam partnerim ir jāatlīdzina izmaksas, kas Privātajam partnerim radušās tās Publiskā partnera vā*rdā, kura lieto vai īrē aktīvu (piemēram, vietējie īpašuma nodokļi, maksa par tālruņu un interneta pakalpojumiem),* ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

5.j. Maksājumu mehānisma pārskatīšana

Daži PPP līgumi paredz regulāri kopīgi pārskatīt maksājumu mehānismu (vai noteiktus maksājumu mehānisma elementus, piemēram, svērumus un termiņus, kuros jāreaģē vai jānovērš neizpilde). Šādu pārskatīšanu mērķis ir noteikt, vai maksājumu mehānisms praksē sasniedz to, ko puses bija plānojušas. Jebkuras korekcijas tiks ieviestas, abām pusēm par to vienojoties.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi par maksājumu mehānisma pārskatīšanu ***neietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *pārskatīšanas mērķis nav mainīt PPP līgumā noteikto riska un atlīdzības sadalījumu. (*Ja maksājumu mehānisma pārskatīšanas dēļ tiek mainīti PPP līguma noteikumi, ir jāapsver, vai šīs izmaiņas ietekmē sākotnējo slēdzienu par statistisko uzskaiti (norādījumus par statistiskās uzskaites novērtēšanas laiku sk. *Rokasgrāmatas* 1. nodaļā *(angliski, latviski)*).)

Publisks Dalīts Privāts

5.1. Maksājumu uzsākšanas risks pirms pieejamības

Vairumā PPP līgumu nosaka, ka Privātais partneris iegūst tiesības saņemt pamatdarbības maksājumus dienā, kad tiek pabeigta aktīva būvniecība, vai pēc tās.

Daudzi PPP līgumi paredz veikt regulāru salīdzinošo novērtējumu un (vai) tirgus pārbaudi attiecībā uz izmaksām, kas Privātajam partnerim rodas, nodrošinot konkrētos pakalpojumus, un koriģēt pamatdarbības maksājumu apmēru atbilstoši attiecīgo pakalpojumu dominējošā tirgus kursa kāpumam vai kritumam. Parasti šie noteikumi attiecas tikai uz tiem pakalpojumiem, kas ir sekundāri salīdzinājumā ar aktīva uzturēšanu (piemēram, tīrīšanas pakalpojumi).

5.2. Inflācijas risks

Celtniecības posms: *[no apstākļiem atkarīgs risks]*

Būvizmaksu palielināšanos inflācijas dēļ parasti sedz Privātais partneris, ja šādu risku var prognozēt un kvantitatīvi izteikt. Ja

tas nav iespējams, Publiskajam partnerim, iespējams, tiks lūgts uzņemties zināmu risku.

Darbības posms: *[publisks risks]*

Inflācijas risku darbības posmā parasti uzņemas Publiskais partneris. Vienmēr pastāv laika nobīde tajā, cik ātri Privātais partneris var indeksēt cenu pieaugumu.

Uz pieejamību balstītos projektos tas tiek panākts, pieejamības maksājumā parasti iekļaujot gan fiksēto komponenti, gan mainīgo komponenti, kas ņem vērā izmaksu pieaugumu. Pieejamības maksājuma mainīgo komponenti parasti nosaka patēriņa cenu indekss.

5.3. Valūtas kursa svārstību risks

Kursa maiņa starp piedāvājumu un finansēšanas līguma noslēgšanu: Publiskais partneris var sagaidīt, ka Privātais partneris uzņemsies valūtas kursa svārstību risku noteiktā laika periodā (piemēram, 90 dienas) starp piedāvājuma iesniegšanu un finansēšanas līguma slēgšanu. Ja starp piedāvājuma iesniegšanu un finansēšanas līguma noslēgšanu paiet ilgs laika posms, Publiskajam partnerim, iespējams, būs jāuzņemas risks.

Ja valūtas maiņas kurss ir nepastāvīgs vai ilgtermiņa valūtas mijmaiņas tirgus ir nelikvīds, Privātajam partnerim var būt ierobežotas spējas uzņemties valūtas kursa svārstību risku, un viņš centīsies pārnest valūtas kursa risku uz mītnes valsti, pieprasot, lai daļa vai visi līguma cena ir piesaistīta ārvalstu valūtai, piemēram, Amerikas Savienoto valstu dolāram (USD).

Kursu izmaiņas projekta laikā: Valūtas kursa svārstību riska sadalījums projekta darbības laikā būs atkarīgs no projekta izmaksu veida. Lielākajā daļā gadījumu Privātais partneris izteiks piedāvājumu, un Publiskais partneris viņam maksās valsts vietējā valūtā. Tomēr var rasties izmaksas ārvalstu valūtā, un šādas izmaksas tiek pārrēķinātas piedāvājuma cenā vietējā valūtā, pamatojoties uz noteiktu valūtas maiņas kursu. Dažos gadījumos Privātais partneris (un tā aizdevēji) var mēģināt pārnest valūtas kursa risku uz Publiskā partnera valsti, pieprasot, lai daļa vai visa līguma cena būtu saistīta ar ārvalstu valūtu.

Būvniecības posms: Valūtas kursa risks var rasties, ja dažas vai visas būvniecības izmaksas ir noteiktas valūtā, kas atšķiras no vietējās valūtas. Piemēram, ja aktīva būvniecībai ir nepieciešamas aprīkojums, kas ražots ārzemēs, negatīvas valūtas

maiņas kursa izmaiņas var izraisīt to, ka šādas iekārtas var kļūt dārgākas, nekā paredzēts, konvertējot iekšzemes valūtu. Tā var iztērēt neparedzētos izdevumus, ko Privātais partneris ir paredzējis savos finanšu līgumos (un cena ir iekļauta tā piedāvājumā) un (vai) radīt nepieciešamību būvniecības posmā Privātajam partnerim uzņemties papildu aizņēmumus, lai finansētu šīs izmaksas.

Ekspluatācijas posms: līdzīgi kā ar būvniecības izmaksām, līdzīgs risks var rasties, ja Privātajam partnerim rodas darbības izmaksas valūtā, kas atšķiras no PPP līguma maksājumu valūtas.

Turklāt valūtas maiņas kursa risks var rasties, ja parāds, ko izmanto būvniecības finansēšanai, ir noteikts valūtā, kas atšķiras no vietējās valūtas, kurā maksā saskaņā ar PPP līgumu. Nelabvēlīgas valūtas kursa izmaiņas darbības posmā, kurā tiek atmaksāts parāds, radīs parāda atmaksu ārvalstu valūtā, kas prasīs lielāku daļu no Privātā partnera ieņēmumiem. Tas var novest pie tā, ka Privātajam partnerim nepietiks līdzekļu, lai apkalpotu savu parādu, un (vai) tas var ietekmēt savu plānoto pašu kapitāla atdevi.

Valūtas kursa riski ir lielāki tirgos, kur valūtas kursi ir nepastāvīgāki vai ilgtermiņa parādu vai mijmaiņas darījumu tirgi ir nelikvīdi (piemēram, valstīs ar mazāk attīstītiem kapitāla tirgiem). Nobriedušākos tirgos valūtas svārstību risks parasti nav pietiekami būtisks, lai pieprasītu Publiskajam partnerim sniegt atbalstu, un valūtas kursa riski tiek risināti, tikai izmantojot Privātā partnera riska ierobežošanas pasākumus. Ja valūtas maiņas kursi ir nepastāvīgāki, piekļuve ilgtermiņa riska ierobežošanai var būt vai nu nepieejama, vai pārāk dārga.

Iespēja, ka parāds dominēs ārvalstu valūtā, ir lielāka iespējamība tirgos, kur var būt nepieciešams daudzpusēju vai starptautisku banku finansējums (piemēram, mazāk nobriedušos tirgos, kur vietējo parāda kapitāla tirgu dziļums ir ierobežots).

Mazināšana: Privātais partneris parasti cenšas mazināt valūtas maiņas risku, izmantojot riska ierobežošanas pasākumus, ciktāl tas ir iespējams vai nepieciešams attiecīgajā tirgū. Tiem būtu jānodrošina, ka izmaksas, kas rodas Privātajam partnerim, tiek efektīvi fiksētas, nevis svārstās, un aizsargātas pret nelabvēlīgām likmju izmaiņām. Šādas riska ierobežošanas izmaksas būs daļa no līgumcenas piedāvājuma.

5.4. Indeksācijas risks

Lielākajā daļā PPP līgumu paredzēta regulāra pamatdarbības maksājumu indeksācija. Indeksāciju parasti piemēro arī citiem maksājumiem, kas jāveic kādai no pusēm, piemēram, līgumsodam, ko maksā Privātais partneris, un kopsummas maksājumiem, ko maksā Publiskais partneris; summām, kas norādītas citām vajadzībām, piemēram, kā iemesls PPP līguma izbeigšanai pirms termiņa vai kā minimālais apdrošināšanas seguma līmenis.

5.5. Ieņēmumu risks no trešajām personām

Dažos PPP līgumos tiek paredzēts aktīvu izmantot, lai gūtu ieņēmumus no trešajām personām šādos veidos:

- iekasējot maksu par galveno lietošanas veidu, kam aktīvs tika radīts;
- iekasējot maksu par pakalpojumiem vai darbībām papildus galvenajam aktīva lietošanas veidam.

Parasti PPP līgumos to apskata, nosakot, ka:

- Privātais partneris nevar gūt nekādus ieņēmumus papildus pamatdarbības maksājumiem, un šajā gadījumā Publiskajam partnerim var būt tiesības (vai nu tieši vai netieši norādītas PPP līgumā) izvēlēties pašai gūt ieņēmumus no aktīva; vai
- Privātais partneris var lietot aktīvu, lai gūtu ieņēmumus papildus pamatdarbības maksājumiem, ievērojot dažus ierobežojumus (piemēram, lietošanas laika vai veida ierobežojumi) un dažos gadījumos arī daloties ar Publisko partneri šādi gūtajos ieņēmumos vai peļņā.